

ЭНГСИЭЛИИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

(Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһиннэр)

ИДЬУО начальнига П.А. Зырянов иһитиннэригинэн бэс ыйын 15 күнүттэн бастаах уонна иккис нүөмүрдээх постарга дьуһуурустуба сааламмыт, номнуо 3 итирик туруктаах суоппар тутулубут. Майара уонна Покровскаяга сүөһүнү уоран өлөрүү сааламмыт.

ОГПС-18 начальнига И.В. Колпашников иһитиннэригинэн профилактическай үлэ бара турар, ол курдук 58 объект бэрэбиэркэлэммит, ол иһигэр 5 котельнай, 9 элбэх киһи мустар сирэ, 39 чааһынай дьиэ. 131 киһи инструктаж ылбыт. 2 салайааччы 110 солк., 2 киһи 50 солк. ыстарааптаммыттар.

Нам селотун баһылыга Д.П. Корякин иһитиннэригинэн село тэрилтэлэрэ МУ НУ ЖКХ-ны кытта паарканы хомуйбуттар, 4-5 массыына бөх тизийлибитэ.

МУ НУ ЖКХ начальнигы бастаах солбуйааччы Н.В. Игнатьев иһитиннэригинэн 80 куб. утплитель аҕалылыбыт, музыкальнай оскуола, «Сельхозтехника» АО теплотрассаларыгар үлэ бара турар. РЭС МУ НУ ЖКХ-га бэс ыйын 20 күнүгэр диэри харчыларын төлөөбөтөхтөрүнэ уоттарын арааралларын туһунан сэрэтии биэрбит.

И Хомустаахха туристическай база тэриллэхтээх, манна ычат отдела үлэлэниэхтээх.

Ыһааһынан сибээстээн Президент аппарата Нам улуугар 200 л. кымыс сакаастаабыт.

И Хомустаах нэһилиэгэр гаас киллэриитигэр 10 мөл. солк. көрүллүбүт.

Бэлиэтэнэ
В. РЫКУНОВА

Бэс ыйын 20-21 күннэригэр, икки күн устата Нам селотун олохтоохтору, нэһиликтэртэн кэлбит ыалдьыттар Улуу Кыайы 55 сылын, үйэлэр кирибириллэр, Олонхо сылын бэлиэтиир улахан түһүлгэ ыһааһар мустан үөрэ-көтө бырааһынныктаатылар.

Улуу ыһааһар Дьокуускайтан Ил Түмэн депутаттара Е.М. Ларионов, А.Н. Жирков, Е.С. Никитина салайааччылаах Дьокуускай куорат мэриятин делегацията, СР правительствотын сир комитетын председателэ И.Е. Пахомов, правительство председатели солбуйааччы Э.Б. Березкин, биир дойдулаахпыт, ветеран В.Е. Колмогоров, «Алроса»-тан Нь.С. Тимофеев, «Колми» АО генеральной директора Н.И. Румянцев, тыа хаһаайыстыбатын министерствотын үлэһиттэрэ, о.д.а. ыалдьыттаатылар. Маны сэргэ Кытайтан, Японияттан, Англиятан уонна Америка Холбоһуктаах Штаттарыттан дьоһун-мааны ыалдьыттар биниги ыһаахпыттар сырыттылар. Улуус баһылыга А.Н. Ядреев бар дьонугар итинистин тылларын тиэртэ, сэрэи ветерана, улуус бочуоттаах гражданина А.А. Протопопов ыһаахха мустубут дьону, ветераннары эбэрдалээтэ.

Ыһаах үөрүүлээх, өрө көтөүллүүлээх чааһынан Кыайы 55 сылыгар аналлаах театралызованнай дьүһүүү буолла. Дьүһүүү сүрүн көрдөрүүтүнэн массыыналар колонналарын киллэрэн сэрэи ыар сылларын, Нам улууһуттан кыттыбыт буйууннары, геройдары ахтан-санаан ааһы, тыыл үлэтин билиһиннэри буолла. Манна даһатан эттэхэ, М. Аммосов 100 сааһын туолбут үөрүүлээх ыһааһар эмиэ массыыналар колонналар киллэриллэн Максим Кирович олово, үлэтэ сырдатыллыбыта. «Намнар ыһааһы сатаан тэрийэр эбиккит» диэн атын сирдэртэн кэлбит ыалдьыттарбыт сэнээрэн хайһаабыттарын үөрэ истэбит.

Театралызованнай дьүһүүүгэ улуус үгүкүүһүт өлөрлөр кыттан өссө кизэргэтэллэр. Манна А. Шестаков аатынан культура киинин үлэһиттэрэ, «Иэйии» кулууп чи-

лиэннэрэ, Хамаһатта, Аппааны нэһиликтэригэр олохтоохтор о.д.а. кытыннылар. Туруорааччы - культура киинин методиха Иван Новиков.

Нам улууһун Улуу Кыайы 55 сылыгар аналлаах үйэлэр кирибириллэр Улахан түһүлгэ ыһааһын дьэс кэргэттерин, үлэ коллективин түһүлгэлэрин кэнниттэн культура уонна сыннаалан пааркатын стадионугар омовой ооньуулар сааламмыттар.

Стадион киин трибуна тыгар уонна икки кына тыгар төлөрү көрөөччү мустубут. Сарсыарда былытынан бүрүллэн турбут халлаан дьайһаран үрүн күн тырыбыны тыкта.

Киин трибуна үрдүнэн диктор чуор саһата дуорайар:

— Нам өң буоругар былыр-былыргыттан күүстээх, быһый, бөһө дьоннор төрөөн олохсуйбуттара. Муоһан эмээхсин, Көдөгөй ороньор Тэмилексэн сүүрүк, Куоньый кылыһыт, Чорбоһор Батыр диэн быһый, бөһө, ытааччы уолаттардаах этилэр. Тыгын тойон Нам сиригэр ыһаах ыһан, өбүгэ ооньууларыгар хотторон тэскилээбитин туһунан сэһэн кырдыраһтар уолаттара чахчы кыахтаахтарын кэрэһэлиир.

Киин түһүлгэ национальнай таһаастаах-саптаах Тыгын тойон (Василий Бурнашев, Аппааны), Далбар Хотун (Екатерина Габышева, НПУ), эдэр буйун уолаттар, кыталык кыргыттар былыр-гы күүстээхтэр аат-суол былдыһаалларын уустаан-ураннаан ооньоон көрдөрөн ыһаах кыттыылаахтарын сэнээриилэрин ыллылар.

Бүгүңкү Улахан түһүлгэ ыһааһын өбүгэ ооньууларыгар былыр-гы дьыл мындааныгар олон ааспыт кус быһый, бүтүн күүстээх бөһө төрүттэрин хос-хос сизиннэрэ, Нам сирин ычаттара күүстэрин холоно таһыстылар.

Урукку ыһаахтар кус быһый-дар күрэхтэрэ суох ытытылыбат буолаллар. Бүгүн даһаны ычаттарбыт биер эргиргэ (400 м.) хайалара ордук быһыйын холостулар. Стартка 6 сүүрүк таһсар. Улуус кииниттэн кыттыбыт дэгиттер спортсмен Василий Иванов биэтэккэ бастакынан кэлэр. Үөдэйтэн Александр Голиков, спорт ветерана, быһый саһа РФ спордун маастарын нурматын толорбут Семен Охлопков (ИХом.) киини кэнниттэн таһсаллар.

Үс төгүл үс ыстаныга (3 кылы, 3 ыстана, 3 кубоһа) түөрт киһи кытына. Киинилэр ортолоругар СР спордун маастара, өбүгэлэр ооньууларын республикатааһы күрэхтэһиилэрин хас да төгүллээх кыайылааһа Юрий Эверстов (НПУ), инники кэскилбит, улуус быһыйлыгын спартакиада-тыгар эр дьон 100 м. сүүрүүлэригэр бастаабыт, оскуоланы саһа бүтэрбит Дима Колесов (ИХом.) о.д.а. бааллар.

Бастаах холонууларыгар бары кыттааччылар күүстэрин толору туһамматылар. Иккитэригэр Юрий Эверстов 29 м. 72 см., Дьулустаан Васильев (ИХом.) 28 м. 57 см., саамай эдэрдэрэ Дима Колесов 31 м. 75 см. түстүлэр. Үһүстэригэр Дьулустаан Васильев 28 м. 85 см., Дима Колесов 32 м. көрдөрдүлэр. Үс төгүл үс ыстаныга кыайылааһынан Дима Колесов ааттанна. Эдэр киһи опыттаах спортсменнар иннилэригэр түспүтэ эрэл кымын саһта. Бириинтээх ми-

ах күрэхтэһиилэргэ ситиһиилээхтик кыттыбыт Афанасий Дьяковская күһэнэ тааһы бэрт ыараханьык көтөһөн кэтит санныгар сүктэ. Бээрэ, бу хайдаһый? Күүһүнэн-күдэһинэн, опытынан утарылаһааччыларыттан таһыччы ордук буолуон сөптөөх киһибит тово ыарыһатта? Афоня ыарахан тааһы санныгар уурунат сирэйэ-хараһа сырдаан, ыксаабакка эрэ бэрт холкутук хаама турда. Киини сүгэһэрин 360 м. тизэртэ. Онон утарылаһааччыларын сир ортотугар хаалларда.

Саһа киһитэ саһыттан тутулууга суох хапсаһайдаһан туһаарын олус сөбүлүүр. Үөлээннээхтэр көрсүһэ түстэхтэринэ күлэүрээ хапсаһайдаһан күүстэрин холоһоллор.

Ыһаах түһүлгэтигэр былдыр-гылыы ыһааһына суох күрэхтэһэ 9 бөһө таһыста. Киинилэртэн көңүл туһууга уонна хапсаһайга Саһа сирин элбэх төгүллээх чемпиона, маастар, спорт ветерана Захар Чукров (Дьокуускай) атыттартан спортивнай маастарыстыбата үрдүгүн спорду сэнээрээччилэр бары биллэллэр. Онтон олохтоохтор-

Саһалар мас тардыһытын күрэхтэһиитигэр сөбүлээн кытталлар уонна көрөллөр. Күрэхтэһи кыайылааһын туһунан уос номоһо онгостон кэпсииллэр. Өбүгэлэр ооньууларын күрэхтэһиилэригэр ыһааһыттан тутулууга суох уон бухатыыр халыһаптаһыны тирэх онгостон хайалара ордугун быһаарыстылар. Күрэхтэһиигэ Бүлүүттэн, Кэбэ-эйиттэн спортсменнар кириэннэр интэриэһин үрдэтилэр. Олохтоохтортон мас тардыһытыгар спорт маастара Юрий Эверстов (НПУ), Иван Яковлев (Партизан), Василий Иванов (Нам с.) о.д.а. кытыннылар.

Аан ба-Иван-лев-стан Яков-Иванов-уонна Яков-Иванов-уонна Бүлүүттэн сылдыар Иван Семенов күүстэрин холостулар Ыалдьыһыт ыһааһына кыра буолан Иван Яковлевка күттүннээх утарыны кыайан онгорбокко көрөөччү буолла. Олег Пятыйкин (Искра), Василий Ивановка (Нам с.) хоттордо. Николай Эверстов (Үөдэй), Юрий Эверстов (НПУ) кыайыны ситистилэр.

Күрэхтэһи иккис түһүмэһэр Иван Яковлев Василий Иванову, Юрий Эверстов Үөдэйтэн сылдыар быраатын Николайы, Иван Яковлев Түбэ күүстээһин Альберт Дьяковны күрэхтэһииттэн туоратылар.

Финалга маастар Юрий Эверстов күүстээх мас тардыһааччы Иван Яковлев күөн көрүстүлэр. Өр сылларга күрэхтэһэн бэйэ-бэйэлэрин үчүгэйдик билсэр спортсменнар сэрэммэккэ-сэрбэммэккэ харса суох түһүнэн кэбистилэр. Бу сырыһа Иван Яковлев үөлээннээһин илиититтэн маһы икки төгүл субуруччу мүлчү туттаран кыайы өрөгөйүн биллэ.

Өбүгэлэр ооньууларын кыайылаахтара мүнэһэн, харчынан уонна грамоталарынан наһараадаланнылар. Хапсаһайга бастаабыт Захар Чукров «Минскэй» мотоцикл (спонсор «Колми» АО ген. дир. Н.И. Румянцев), мас тардыһытыгар кыайылаах Иван

эс-тэлэргэ Юрий Эверстов, Дьулустаан Васильев тигистилэр. Тааһы көтөһүү. Судья иһитиннэригинэн 100-тэн таһса кг. ыһааһыннаах сымара тааһы эт санныгар сүгэн ордук ырааһа тиэрдит кыайылааһын буолуохтаах. Күрэхтэһиигэ үс эрэ күүстээх суруйтарбыт. Бастакынан Искраттан сылдыар Олег Пятыйкин таһыттан көрдөххө төһө да эдэрин, сулатын иһин тааһы бэрт чэпчэкитик санныгар быраһынаат түргэн тэһиминэн хаампытынан барда. Киини 160 м. 70 с м ирдүүн күрэхтэһиини түмүктээтэ. Партизантан сылдыар мас тардыһытыгар улуугар уонна республикага киэнник биллибит ньыһыл эттээх-сииннээх хара бараан Иван Яковлев сымара тааһы 200 м. тизэртэ.

Нам с. олохтооһо, модьутааһы быһылаах-таһаалаах, сырдык хааннаах, гиревой спортка өр кэмгэ араас таһымна-

тон киини кытта ким туруулаһан сөбүт? Опыттаах маастар Семен Чердонов (Нам с.) бырааттыы Иван (Үөдэй), Семен (ИХом.) Охлопковтар, баай опыттаах күүстээх хапсаһайдыттар Виктор Слепцов (Нам с.), Николай Попов (Бөтүг) о.д.а. бүгүн кытаанах экзамены аһаһтаахтар.

Яковлев («Северторг» хааччаһааһыт эпизитинэстээх тэрилтэ ген. дир. С.Н. Степанов) олохтообут сыналаах бириин хаһаайыннарынан буддулар.

В. СЫРОМЯТНИКОВ
В. РЫКУНОВА
И. СИВЦЕВ, А. АЛЕКСЕЕВ
коллажтара

Охтон баранар мастаах,
Уолан баранар уулаах
Орто туруу дойдум...

Урун-Күөл

Бэс ыйын 20 күнүгэр Ньидьили күөлтөн Нам удууһугар вертолетунан 1300 устуука собо аҕалылыбыта. Ити собо I Хомуस्ताах, Партизан, Хамаатта, Нам, Кыһыл Дэрэбинэ, Аппааны, Бөтүн нэһиликтэринэн түгэтиллэн хайы үйэ олохтоох күөллэрин булдулар. Бу иһинэ балыга суох 43 күөлгэ 3756 устуука удуус балыктаах күөллэрин соболоро мунхаланан ытыллыбыттар.

Бэс ыйын 21 күнүгэр Байкал умулун 400000 ыамата аҕалыллан II Хомуस्ताах нэһилиэгин Кыдыаайы күөлүгэр ытыллынына. Итини таһынан эмиэ ити нэһилиэк Куһаҕан Күөлүгэр 300000 ыраҕаатта ыамата ытыллынына.

Балык ытыллыбыт бары күөллэрэ балык ууһаан-төрөөн улаатыар дээрэ ураты харыстабылга ытыллыахтара.

Вэйэ информ.

А тырдыах ыйын 16 күнүгэр 1994 сыллаахха Саха Республикаһын Президентэ М. Е. Николаев «Саха сирин Ытык Күөллэрин көрүүгэ-харайыыга, харыстабылга киллэрин туһунан» 936 нүөмөрдээх Ыйааҕа тахсыбыта.

Маныха Өлүөнэ өрүс ортоку сүүрүгэр баар күөллэртэн саамай бөдөҥнөрө, баайдара Урун Эбэ (Урун Күөлү атын ыаллы улуустар ааттыылларынан) ааттаммыта. Биһиги, Нам улуунун дьоннорун, киэн туттуута, Саха сиригэр аатырар эбэлэртэн биэр бастыһынара, кинилэр кэккэлэригэр киирэр дойду ахсан.

Бу сүҥкөн Эбэни биһиги, наһар бары бүөбөйдээн иппит ийэбитигэр тэҥнээн, иэйилээхтик сүүрүөйүн ааттыбыт. Билэрбинэн, баар чакчыларга олодуран, сүдү күөлү, кини тула олох историятын (онкулун) торумун кылгастык сырдатта, кэпси сатыам.

70-с сыллар саҕаларыгар оччотооҕу райком бастаагы секретара Степан Николаевич Платонов массыыналары оморсон, Нам кииниттэн Түбэҕэ айаанаан иһэммит сэрэргэни Урун Күөл туһунан хайысхаламмытыгар кини маньык эпитин өйдүүбүн:

— Киһи-сүөһү тоҕуоруйбут, нэһилиэннэ хойуутук олоор сирдиргитэр тулалыыр эйгэ урут даҕаны, билигин өссө балысхан түргэн тэтиминэн ото-маһа биллэ аҕыйаан, уута-хаара киргитиэн, быһатын эттэххэ, икки атахтаахтан харыстабыллаах сыһыаны эрэйэрэ чакчы.

Ити эпитин бу сааһыран бараҥайдыа чөлөөх буоларын туһугар элбэх сыллаах сырабын, үлэбин саныы, аттара олоробун. 1974 сыллаахха тохсунуу 10 күнүгэр Республика Правительствотын уурааһынан Урун Күөлгэ, кини тулатын киллэрэн, «Белоозерская» заказник тэриллбитэ.

Бар дьон ытыктыан ааттаабыт Урун диэн уос номоҕор киирбит Эбэ толомон таһаалаах, кэрэ бэйэлээх сүдү дойду, кини диэтэх өңтөт буордаах, байым балыктаах, үгүс үрэхтэрдээх, аҕас-балыс курдук сэлэли сизтиспит үгүс элбэх күөллэрдээх, өрүһү кытта ситимнэһэр Чааххаан диэн сизинээх, Эбэ киэбэ-таһаата көс бадахтаах усталаах, 3-4 биэрэстэ туоралаах, үс сир арыллардаах—От арыы, Мас арыы, Хатын Арыы, килэн уутун инээн 2000 гектарга тэҥнэһэр. Кырылас кумах кыбытыылаах, дьон олохсуйбут үтүмэх тиийбэт үрдүк ааттаах, кыһарҕаннаах дьылларга үрүн тыын өллөйө буолбут санаа сиппэт саргылаах дьол-соргу туоната.

Көтөр-сүүрэр көмүс уйата дойдуну. Күн, ый ортотуттан тахсар, айны айыллар аатырбыт алара Аан Алахчы Айылда Намыһа хотун үүммүт кэрэ бэлэҕэ.

Бу бэйэлээх Эбэҕэ былыр-былыргыттан дьон-сэргэ тоҕуоруспут баай-тала олохтоох бэйэтэ туспа онкуллаах историялаах. Мин билэрбинэн хас да кэрдийс кэмнэргэ кини туһугар кыһарҕаннаах дьыллар ааспыттарын аҕыннаахха маньыктар:

Бастакынан, Урун Күөл тулатыгар баар өймөлөргө үйэлэргэ төбүрөннөөн олохсуйан олобут аҕа уустара—Елисеевтар, Ильиннар, Лукавиннар, Никоновтар, Необутовтар, Пестряковтар, Шариннар. Кэлин саҕа Советскай холбоһуктааһын саҕана, 1933 сылга Эбэ хордойуугар Ылгыдыаҕа дьизуот, күрүө-хаһаа тэринэн, сүөһү-

сылгы ииттэн, бурдук ыһынан, балыктаан, бултаан быр бааччы олобуттат.

Элбэх тутуулары үлэҕэ киллэрэн, чугас эргин суох бөһүөлэк төрүттэммит, дьон олохсуйбут.

Аан дойду иккис сэриитигэр хомуурга эдэр ыччат, турук дьоннор бары аттаммыттар, кинилэр-

тэн үксүлэрэ сэрии хонуутуттан эргиллбэтэхтэр.

Саҕа тэриллибит балык колхозугар сүрүн үлэһиттэринэн оҕо-дьахтар итиэннэ аҕыйах кырдыаҕастар хаалбыттар. Сэбиэт быһаарытынан ыалларга биридди ыанар ыһаҕы уонна көлө аттары, оҕустары хаалларан баран, аллара Түбэ диэки көһөрөн ылбыттар дьон билигин баар. Кырдыаҕастар сэрэргиллэр. «Урун Күөл» балык колхоза сэрии сылларыгар кыһынары-сайыннары балык булдунаан дьарыктанара. Балыксыттар — оҕо-дьахтар кырдыаҕастарынан салайтаран, фронт туһугар, кыайы иһин кыахтарын, сылбаларын барытын биэрбиттэрэ.

1952 сылга, колхозтары бөҕөргөтүү, бөдөҥсүтүү кэмнэригэр, маһтан олохтоохтор Түбэ, Култура, Нам киинигэр көһөр дьылдаламмыттар, дойдуларыттан, төрөөбүт-үөскээбит нээкэлэригэн — Эбэлэригэн бьдан кэмнэргэ букатын барарга күһэллбиттэрэ. Эбэ кураанахсыбыта. Тутуулары, олоор дьизэлэри үксүн Түбэҕэ көһөрөн киллэрбиттэрэ. Аҕыйах ордон хаалыт хаарбах дьизэлэргэ Дьокуускайдаагы балык заводун балыксыттар, кыстыкка от сизтэ кэлбит, хаалыт субай сүөһүнү көрөс көс дьоннор (атын оройуоннартан кэлбиттэр), отчуттар сайылаан, кыстаан бараллара. Ылгыдыа сэлэиннээтэ улам өтөхсүйэн, дьон олобут суоллара-иистэрэ оһоннор умнуллан хаалан барбыта.

Уһун сылларга баһылаан балыктаабыт Рыбпром үлэһиттэрэ чугас эргин өтөхтөр тутууларын оокка мастаан оттубуттара. Дьон олобут, сэргэ аньылыбыт барыла сүтэн барбыта. Эбэ туора сиртэн быстах үлэҕэ сылдыар устугастар илиилэригэр бэрлээн, көрүүтэ-харайыыта суох хаалбыта.

Итинэй үйэлэргэ дойду оһонтон олохсуйан, чэчирээн олобут элбэх аймах-билэ дьоннор историялара сотуллан, сүтэн симэлийэр дьылдаламмыта. Урун Күөл өтөхсүйэн, албан аата-суола умнуллан, өлбөөдүйбүтэ, государство тэрилтэтин аһыгар ойбонугар кубулуйбута. Урун Күөл ытык аата — Уһун Күөл. Кини кэрэ нэлэмэн килэитигэр сүүрүөйэр сыһыаннара сөйөн барбыта. Айылда барахсан маанылаах айымпыта харысхала наадыйбыта.

Маны өйдүүр, өйүүр кылаан

бэртэрэ көстүбүттэрэ. Кинилэр харысхал өрөгөйдөөх өргөһүн өрө аспыттар, барҕары тойон сэргэтин кэмизгэр туруорбуттара.

Иккиннээн, ытык сир харыстыыр саргылаах санаанан салайтарбыт, ону атагар туруорбут дьоннортон бастакылары, заказник тэриллитигэр, орлохсуйуугу элбэх кылаатын киллэрситбит, укулаатын уурсубут кининэн республикаҕа дьон-сэргэ дириг убаастабылын ылбыт, оччотооҕу Правительство салайааччыларыттан биридэстэрэ — Степан Николаевич Платонов.

Биһиги дьолбут быата кылгас буолуох быатыгар кини 1975 сыллаахха атырдыах ыйын 17 күнүгэр үлэтин үгэнигэр сүһүөҕэр туран эрэр республика биэр бөдөн салайааччыта бултуу сылдьан, Эбэ арҕа өттүгэр мунгур үрэххэ (Ыым баһыгар) кини илиититтэн хаарынан тыһа быстыбыта. Ол бэлэстэ — охтубут сирин таһыгар — тоҕойго көрүүтэ-харайыыта умнуллубут өйдөбүнүк суодаланан тураахтыыр. Барахсан киһи кэрэмэһэ, өй-санаа кылаан чыпчаала, саха саарбата (баара буоллар саха саарына буолар кэскиллээҕэ) этэ. Уһулучу талаана кэлиэн иннигэр буорга умсубута, сор суолламмыта абакатын эбитин.

Усчүһүнэ, Урун Күөлү — кини тулатын харыстыыр, государство көрүүтүгэр- харайытыгар киллэ-

гын Николаевич Дьяконовы буруйдуурыстатыйа ыгарчатыгар кыайан хаптарбакка, кыһылыгарыгар хаһыатынан килиэйдэбиттэрэ, аатын киртиппиттэрэ.

Төрдүһүнэн, ити кэмтэн ылата «Белоозерская» заказник үлэтэ-хамнаһа өлбөөдүйэн, сирэ-уота сарбыллан, сокуонунан күлүүһүнэн хатанан, турбут күрүөтэ (режимэ) самнан, баайа-дуола, сүүрэр атахтааҕа, көтөрө тохтообот, олохсуйбат буолбутун элбэх сыллар кэмниллэр. Заказ-

кэмнэ олохтоох нэһилиэннэ харыһыйар тускулга туруммута кэскиллээх. Кэлэр көлүөнэ туһугар тэриллибит, оһоһуллубу ыһымыахха, чөмчөтүөххэ, туруктаах буоларын туһугар үгүс өрттээх үлэлэри утумнаахтык ытыахха. Ытык Эбэ — Урун Күөл аатын-суолун үйэтитиэххэ, биһиги бу туһугар элбэх сырабытын биэрбит аҕа көлүөнэ дьоннор араллээх илигит харысхал тэһинин туттарбыт курдук санаабыт.

САНАА СИТИМЭ САЛҔАНАР

1982—1997 сылларга Урун Күөл уута түһүүтэ бастаагы уага күлүмөхтик, кэлин сылларга сыһыа уоллар-уолан, кизбин-кирлэтин сүтэрэн, хара буорунан бүрүнэн, хайа охсор аһара хаалбыта, тулалыыр айылҕатыгар уонна кини уутун, тыатын харамайдарыгар симтэриллэбэт сүтүк, оттон дьон дууһатыгар хара мэг олохсуйбутун ким мэлдьэһиэй, дьулаан дүүһүн этэ диэтэҕин. Оттон кэлин Эбэ барахсан айылҕа тэҥнэһин мүччүрүйбэт модун күһүнэн доһууолланан, бэйэтин бэйэтэ ситэринэн, туспан, туолан ахтан турар.

Ити ааспыт издээн иккинн хатыламматын туһугар, биһигиттэн дьонтон эрэйиллэр кэккэ дьаһаллары ыларга этти киллэрэбин. Бастакынан, 2000 сыл саҕатыгар угут дьыллар утум-ситим кэллэлэрэ сабадаланар кэрдийс кэмнэр кэлбиттэрэ биллэр. Итичэтигэр Эбэ уута хаатын таһымнаан, куотар куттала үөскүүр.

Бу түбэлтэҕэ итини харыстаһар ситимнээх дьаһаллары ылынар мүччүрүйбэт суол, ол курдук боппуруоһу, Эбэ Ытык кэрэ сирдэр кэккэлэригэр киирбитинэн республика үрдүкү салалтатыгар туруосан, МЧС программатыгар киллэртэрэн, сүбэни холбоон, үбү анатыы сүрүн соруга турар.

Иккиннээн, ааспыт сылларга Түбэлэр туруорсууларынан, бэйэлэрин кыахтарынан үбүлээн, үрүн балыгы ытыгылаа түмүгэ көстүбүтэ. Онон бу үлэҕэ үрдүк квалификациялаах айылҕа харыстабылын биологическай ресурстарынан дьарыктанар-харыстаһар департамена чопчу үлэлэһэрин ситиһиэххэ, үлэ түмүгэ эпизитистээх буоларын туһутан контракт түһэриэххэ.

2000 үтүө дьыалаҕа Президент программатыгар киирбит, айылҕа балыгын дэлэтин ресурһаны кытта үлэҕэ, 2000 сылга биһиги улууспутугар 3 улахан күөлүгэр үрүн балыгы, 70 кыра күөлүгэрэ собону Ньидьилигэн (Арыттахтан) аҕалан ытарга дьаһал тахсыбыта иһиллэрэ үөрүүдүтүн үкэстэ. Бу боппуруоһунан улуус дьаһалтата дьарыктанан, сүһүөҕэр туруорара ситиһиэһиэххэ дии саныбытын. Усчүһүнэн, кэники сылларга Урун Күөл балыктааһын балайда тэтимнээхтик, сыһынан, төгүрүк сылга сезоннары көтүпкэкэ ытылынына.

Эбэ балыга кэлин кэмнэргэ хачыстыбата мөлтөөтө, ыарыһааҕа үкэстэ, уопсай балык фонда алдьарыйда, популяцията кыратыйда, итини ситэринэр сыалтан күөлү сыһынаар, балык үөскүүрүгэр кыах биэрэн, хас да сылларга мароторий биллэриэххэ.

Кэлэр 10 сылга чуолкай харыстаһар соруктаах программаны оһоруохха. Бу мероприятиени чөмүччү улуустаагы айылҕа харыстабылын государственнай инспекциятыгар сүктэриэххэ.

Егор КОЛМОГОРОВ-БЫДЫЙ,

80-с сылларга оройуон охотоведа.

(Бүтүтүтэ бэчээттэни)

КЭЛЭР КЭМНЭР КЭСКИЛЛЭРИН ТУҢУН

рэр сыалы-соругу туруоруммут төһүү күөспүт — Түбэлэр күтүөттэрэ — биһиги улууспут Көдөһүтүгэр үөскээбит, республика салалтатыгар 20-чэ сыл үлэлэбит намнар биэр бастың уорлбут — Николай Семенович Охлопков-Республика Правительствотын Председателин бастаагы солбуйааччытынан үлэли олорон, Урун Күөлү, кини тулалыыр эйгэтин харыстыыр инниттэн заказник оһорор боппуруос көтөүллүүтүгэр, бу дьыала олоххо киириитигэр элбэх сыратын биэрбитин киһи барыта билэр. Ону баара 80-ча сыллар бүтэр кирбиэлэригэр бэчээт ускайдара уонна кылыһыны кэтэһэр кутуруктар дьыала тэрийэн, содуруунан-хотунан дарбыйыттар. Оччолорго уоту уотунан умуруорарга, кинини киһинэн баалкылырга идэни баһылаабыттар сүөдэгнээбиттэрэ.

Үгсүүнү-харсыны сүһүөҕэр туруоран инниттэн сизэмэх кыл кэриэтэ сизэрибэлэрин муһунтууларын тууран, угуһыата тахсар диэри төспөр идэлээхтэрэ, оччоҕо эрэ тохтууллара. Үгсээччилэр бу түгүннэ табыллыбыттар, утарысаччыларын охторбуттара. Сотору кэминэн Н.С. Охлопковы үлэтигэр босхолотору ситиспиттэрэ. Итинтэн тэптэрэн, үлэтэ суох сырыттыһына даҕаны, аны улахан-нык эчэйэр ғына кырбаммыта.

Соторуаагыта инниттэн кэбирээн, биһиги кэккэбиттэн улуус биэр бастың тумулук туттар киһитэ эрдэ букатыннаахтык барбыта. Үгсүүлээхтэр хара санаалара итин мунгурдамматаҕа. Республика булдуун управлениетын начальнига Е. Уваров дуоһунаһыттан босхолотомута, баһа батарынан барбыта. Кинини надзорга солбуйааччыга, айылда харыстабылыгар 30-ча сыл үлэлээбит Владимир Гаврильевич Сантаев сотору кэминэн онно суох буруйдааһын ыар садаҕатын уйбакка, ыалдьан өлбүтэ, бүтүн республика, Союз айылҕатын харыстабылыгар оһоруммат ыар сүтүк оһоһуллубута.

Республика айылҕатын харыстабылыгар хаһан да сүппэт хара балыыр мэгэ иһэн хаалбыта. Оттон биһигини, оччотооҕуа манна үлэлээбиттэри, турар маһы охторон баран, тинигин итигэстиир курдук ылдыабыттар. Мин биэр бэйэм хара хойу баттахтаах төбөм тараҕай буолбута. Оттон «Белоозерская» заказник старшай егерэ Дь-

ник дьылҕатыгар ити үөһэ ахтыллыбыт сахаһынан айылда кэрэ мунугар, кинини харыстаһар үлэһиттэргэ омсолоох өттүнэн дьаһыта биллэр. Айгыраабыт айылданы чөлүгэр түһэрэргэ элбэх сыллар ааспыттара.

1982 сылтан Урун Күөл уута элибээн, оһоһуллубут дамбаҕа ыга тийэн кэлбитэ, мань кэтэһэн билэр эрээри Рыбпром ууну тохтоотор суһал дьаһалы ылбатаҕа, ити түмүгэр Эбэ уута намыһах сиринэн үрэххэ түһөн, өрүскэ куопшута. Сотору кэминэн күөл уутун таһыма намтаан, хаста да ытыллыбыт үрүн балык тумнастан өлбүтэ. Салгыы сыл айы курааннан кэлэннэр күөл уутун таһыма түстэр түһэн, аччаан, 1997 сылга Эбэ уута уолан, күөл ортогугар хара буорунан көрбүтэ дьулаана бэрдэ.

Улуус уонна олохтоох дьаһалтала күөл уутун таһымын чөлүгэр түһэрэргэ элбэх өрттээх үлэни ыһпыттар да, үп көрүлүбэтиттэн ингэн хаалбыттар. Айылда барахсан тэҥнэһиҕэ бэйэтин бэйэтэ ситэримитэ. Билигин кэмнэ Урун Күөл, кини таһынаагы күөллэр уулаара 1977 сыллаах таһымна тийдилэр. Билэргит курдук, тыһар тыһынаахха, үүнээйигэ ууттан ордук күндү наадалаах суох. Итинэн Урун Күөлүгэр заказник билигин кэмнэ чэчириир дьылдалаах.

Түмүк онуугар

2000 сыл туолбутун онус хонугар «Белоозерская» заказник тэриллибитэ үйэ чизэһэрин туолар кэрдийс кэмин бэлэстээри улуус общественноһа, айылданы харыстаһар тэрилтэлэр, нэһилиэннэ бэлэмнээлэр. Манан сибээстээн Ытык Эбэ — Урун Күөл, кини тулатын алара, баайа-дуола, кэрэтэ кэлэр көлүөнэлэргэ баар чөлүнэн хааларын туһугар туруорсубут, ону олоххо киллэрэргэ сыаналамат кылааты киллэрситбит Степан Николаевич Платоновы, Степан Николаевич Охлопковы, кинилэр хорсун, дьонуннаах ааттарын үйэттэр инниттэн дьаһал таһааран, мероприятияелары оһорору дьаһаныахха. Тэриллибит заказникка элэбит, сыраларын биэрбиттэри, сэмэни-сунҕаны да ылбыттарын — буруйдарын боруостуур болдьох туолбутунан сырдын ааттарын тилиннэрэр кэм кэлэ дийбит.

«Белоозерская» заказник режимэ тутуһуллар кэрэһитэ, ситиһиллэр кыаҕа — итиннэ. Билигин

Программа ТВ с 26-го июня по 2-е июля

ПОНЕДЕЛЬНИК, 26 ИЮНЯ

ОРТ

06.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.20 Поле чудес
10.25 «Серебряный шар»
11.10 Смак
11.30 Сериал «Лето наших надежд»
12.00 Новости
12.15 Телеканал «Добрый день»
12.55 Фильм «Сверстницы»
14.30 Программа «Вместе»
15.00 Новости
15.20 Мультсериал «Невероятные приключения Джонни Квеста»
15.45 Звездный час
16.10 «...До шестнадцати и старше»
16.40 Вкусные истории
16.55 Сериал «Вавилонская башня»
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.20 Планета КВН
18.45 «Ералаш»
18.55 Погода
19.00 Фильм «Размах крыльев»
20.45 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Время
21.40 Сериал «Секретные материалы»
22.35 Футбол. Чемпионат Европы
00.40 Новости
00.55 Сериал «Майк Хаммер: Сезон страха»
01.55 «Паранормальные явления. Закрытое досье»

РТР

Канал «Россия»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 «Доброе утро, Россия!»
06.35, 08.35 Семейные новости
07.20, 09.20, 13.20 «Черным по белому»
07.30 «Почта РТР»
08.20 Телеспецназ
09.35 «Ну, погоди!» Мультсериал
09.45 «Черный пират». Мультсериал
10.15 Сериал «Цыганка»
11.05 Сериал «Санта-Барбара»
12.00 Русское лото
12.40 «Сокровища затонувших кораблей». Мультфильм
13.00 Вести
13.30 «Марьяна роцца»
14.05 Сериал «Черная жемчужина»
14.55 Сериал «Богатые и знаменитые»
15.45 «Два рояля»
16.35 Мой XX век
17.00 Вести
17.35 «Тайны тысячелетия» с Арменом Джигарханяном
Якутск
18.25 Программа передач
18.30 «Дальний Восток»
19.00 «Аал-луук мас»
19.30 Дневник конкурса-фестиваля «Молодая пресса-2000»
19.35 «Саха сирэ-Якутия»
19.50 Реклама
Канал «Россия»
20.00 Вести
20.50 Сериал «Дикий ангел»
22.40 Телеспецназ
23.00 Вести
23.30 Футбол. Чемпионат Европы-2000
01.45 Чемпионат Европы по футболу-2000.
Итоги дня
3-я программа
Канал «Россия»
18.25 Сериал «Монахини в бегах»
19.25 «Круглая Дата»

ВТОРНИК, 27 ИЮНЯ

ОРТ

06.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.20 Сериал «Вавилонская башня»
10.20 Пока все дома
10.55 Колесо истории
11.35 Сериал «Лето наших надежд»
12.00 Новости
12.15 Телеканал «Добрый день»
12.50 Мультсеанс
13.15 Сериал «Крах инженера Гарина»
14.30 Программа «Вместе»
15.00 Новости
15.20 Мультсериал «Невероятные приключения Джонни Квеста»
15.40 Царь горы
16.10 «...До шестнадцати и старше»
16.40 Вкусные истории
16.55 Сериал «Вавилонская башня»
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.15 Здесь и сейчас
18.30 Детектив «Город принял»
20.00 Погода
20.05 Жди меня
20.45 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Время
21.50 Комедия «Гараж»
23.40 Взгляд
00.25 Новости
00.40 Сериал «Служба новостей»

РТР

Канал «Россия»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 «Доброе утро, Россия!»
06.35, 08.35 Семейные новости
07.20, 09.20, 13.20 «Черным по белому»
07.30 «Почта РТР»
08.20 Телеспецназ
09.35 «Ну, погоди!» Мультсериал
09.45 «Черный пират». Мультсериал
10.15 Сериал «Цыганка»
11.05 Сериал «Санта-Барбара»
12.00 Диалоги о животных
13.00 Вести
13.30 «Марьяна роцца»
14.00 Сериал «Черная жемчужина»
14.50 Сериал «Богатые и знаменитые»
15.45 «Два рояля»

16.35 Мой XX век.
17.00 Вести
Якутск
17.35 «Туолбэ»
18.20 О приеме в вузы Центра, Сибири и Дальнего Востока. Прямой эфир с участием зам. председателя Правительства РС(Я), директора Департамента по прогнозированию и подготовке кадров при Президенте РС(Я) М.Мучина
19.00 «Якутия. Век XX»
19.35 «Саха сирэ-Якутия»
19.50 Реклама
Канал «Россия»
20.00 Вести
20.50 «Дикий ангел»
22.35 «Дежурная часть»
23.00 Вести
23.30 Фильм «Хемингуэй»
02.20 «Футбол + ТВ»
3-я программа
Канал «Россия»
17.35 «На Здоровье!»
18.25 Сериал «Монахини в бегах»
19.25 «Гараж»

СРЕДА, 28 ИЮНЯ

ОРТ

06.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.20 Сериал «Вавилонская башня»
10.20 Здоровье (с сурдопереводом)
10.50 Жди меня
11.30 Сериал «Лето наших надежд»
12.00 Новости
12.15 Телеканал «Добрый день»
13.15 Сериал «Крах инженера Гарина»
14.30 Программа «Вместе»
15.00 Новости
15.20 Мультсериал «Невероятные приключения Джонни Квеста»
15.45 Зов джунглей
16.10 «...До шестнадцати и старше»
16.40 Вкусные истории
16.55 Сериал «Вавилонская башня»
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.20 Маски-шоу
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Погода
19.00 Детектив «Бестселлер»
20.45 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Время
21.50 Фильм «Аляска, сэр!»
23.50 Программа «Цивилизация»
00.25 Новости
00.40 Сериал «Служба новостей»

РТР

Канал «Россия»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 «Доброе утро, Россия!»
06.35, 08.35 Семейные новости
07.20, 09.20, 13.20 «Черным по белому»
07.30 «Почта РТР»
08.20 Телеспецназ
09.35 «Ну, погоди!» Мультсериал
09.45 «Черный пират». Мультсериал
10.15 Сериал «Цыганка»
11.05 Сериал «Санта-Барбара»
12.00 Диалоги о животных
13.00 Вести
13.30 «Марьяна роцца»
14.05 Сериал «Черная жемчужина»
14.55 Сериал «Богатые и знаменитые»
15.45 «Два рояля»
16.35 Мой XX век
17.00 Вести
17.35 «На Здоровье!»
Якутск
18.25 Программа ТРК «Алмазный край»
18.45 «Кэм» программа
19.15 «ТВ-Спорт»
19.30 Дневник конкурса-фестиваля «Молодая пресса-2000»
19.35 «Саха сирэ-Якутия»
19.50 Реклама
Канал «Россия»
20.00 Вести
20.50 Сериал «Дикий ангел»
22.35 «Дежурная часть»
23.00 Вести
23.30 Мужчина и женщина
00.20 Мелодрама «Только не уходи»
3-я программа
Канал «Россия»
18.25 Сериал «Монахини в бегах»
19.25 Сам себе режиссер

ЧЕТВЕРГ, 29 ИЮНЯ

ОРТ

06.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.20 Сериал «Вавилонская башня»
10.20 «Женские истории»
10.50 Человек и закон
11.30 Сериал «Лето наших надежд»
12.00 Новости
12.15 Телеканал «Добрый день»
13.15 Сериал «Крах инженера Гарина»
14.30 Программа «Вместе»
15.00 Новости
15.20 Мультсериал «Невероятные приключения Джонни Квеста»
15.45 Программа «100%»
16.10 «...До шестнадцати и старше»
16.40 Вкусные истории
16.55 Сериал «Вавилонская башня»
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.20 «Каламбур»
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Погода
19.00 Комедия «Приходите завтра...»
20.45 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Время
21.50 «Время футбола»: ЕВРО - 2000
22.25 Футбол. Чемпионат Европы
00.30 Новости
00.45 Программа «Посмотри»
01.20 Сериал «Служба новостей»

РТР

Канал «Россия»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.20, 06.50, 07.40, 08.45 «Доброе утро, Россия!»
06.35, 08.35 Семейные новости
07.20, 09.20, 13.20 «Черным по белому»
07.30 «Почта РТР»
08.20 Телеспецназ
09.35 «Ну, погоди!» Мультсериал
09.45 «Черный пират». Мультсериал
10.15 Сериал «Цыганка»
11.05 Сериал «Санта-Барбара»
12.00 Диалоги о животных
13.00 Вести
13.30 «Марьяна роцца»
14.00 Сериал «Черная жемчужина»
14.50 Сериал «Богатые и знаменитые»
15.45 «Два рояля»
16.35 Мой XX век
17.00 Вести
17.35 «На Здоровье!»
18.25 Сериал «Монахини в бегах»
Якутск
19.25 Программа передач
19.30 «Сахамедстрах»
19.35 «Саха сирэ-Якутия»
19.50 Реклама
Канал «Россия»
20.00 Вести
Якутск
20.40 Репортаж об открытии II Спортивных игр народов Республики Саха
21.25 «Чол олох тускула»
21.45 Концерт
22.00 Дневник II Спортивных игр народов Республики Саха
Канал «Россия»
22.15 Фильм «Манька»
22.40 «Дежурная часть»
23.00 Вести
23.30 Программа Станислава Кучера
00.30 Фильм «Обреченное расследование»
3-я программа
Канал «Россия»
19.25 «Клуб «Белый попугай»
20.40 Боевик «Риск без контракта»

ПЯТНИЦА, 30 ИЮНЯ

ОРТ

06.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.20 Сериал «Вавилонская башня»
10.20 Экстренный вызов
10.50 Клуб «Белый попугай»
11.30 Сериал «Лето наших надежд»
12.00 Новости
12.15 Телеканал «Добрый день»
13.15 Сериал «Крах инженера Гарина»
14.30 Программа «Вместе»
15.00 Новости
15.20 Фильм «Побег на Ведьмину гору»
16.55 Сериал «Вавилонская башня»
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.15 Джентльмен-шоу
18.40 Здесь и сейчас
18.50 Человек и закон
19.30 Погода
19.35 Вкусные истории
19.40 Поле чудес
20.45 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Время
21.55 Детектив «Ужин для тринадцати»
23.40 «Земфира. Первый альбом»
00.45 Новости
01.10 Триллер «Выход в красное»

РТР

Канал «Россия»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.20 «Тысяча и один день»
06.30 «Диалоги о рыбалке»
07.20, 09.20, 13.20 «Черным по белому»
07.30 «Почта РТР»
07.40, 08.45 «Доброе утро, Россия!»
08.20 Телеспецназ
08.35 Семейные новости
09.35 «Ну, погоди!» Мультсериал
09.45 «Москва - Минск»
10.15 Сериал «Цыганка»
11.05 Сериал «Санта-Барбара»
12.00 Диалоги о животных
13.00 Вести
13.30 «Марьяна роцца»
14.00 Сериал «Черная жемчужина»
14.50 Сериал «Богатые и знаменитые»
15.45 «Два рояля»
16.35 Мой XX век
17.00 Вести
Якутск
17.35 «Полярная звезда»
18.20 «Цветы тундры»
19.00 Студенческие строительные отряды: вчера и сегодня
19.20 Дневник II Спортивных игр народов Республики Саха
19.35 «Саха сирэ-Якутия»
19.50 Реклама
Канал «Россия»
20.00 Вести
20.45 Футбол. Чемпионат Европы-2000
22.40 Чемпионат Европы по футболу-2000.
Итоги дня
23.00 Вести
23.30 «Панорама». Тележурнал
00.30 Драма «Любовь»
02.30 «Дежурная часть»
3-я программа
Канал «Россия»
17.35 «На Здоровье!»
18.25 Сериал «Монахини в бегах»
19.25 «Городок»

СУББОТА, 1 ИЮЛЯ

ОРТ

08.00 Новости
08.15 Слово пастыря
08.30 Сериал «Все путешествия команды Кусто»
09.20 «Ералаш»

09.40 «Играй, гармонь любимая!»
10.10 Смак
10.30 Детектив. Черная метка Сильвестра. Дело 1998 года
11.00 «С легким паром!»
11.30 Утренняя почта
12.05 Детектив «Ларец Марии Медичи»
14.00 В мире животных
14.45 История одного шедевра
15.00 Новости
15.10 Сериал «Горец»
16.05 Седьмое чувство
16.45 Музыкальная программа
17.15 Детектив-шоу
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.15 Комедия «Афонина одиссея»
18.45 «Женские истории»
19.20 Фильм «Семь стариков и одна девушка»
21.00 Время
21.40 Комедия «Продажные против продажных»
23.40 Угадайка
00.30 Фильм «Ведьмы»

РТР

Канал «Россия»
08.00 Фильм «Приключения на «Посейдоне»
09.30 «Почта РТР»
10.00 «Доброе утро, страна!»
10.50 «Сто к одному»
11.35 Сам себе режиссер
12.05 Сериал «Друзья-II»
12.35 «Золотой ключ»
13.00 Вести
13.20 Федерация
14.15 Комедия «Гори, гори, моя звезда»
15.50 «Том и Джерри». Мультсериал
16.15 «Планета Земля»
Якутск
17.00 II Спортивные игры народов Республики Саха (г.Покровск)
17.40 «Выбираем профессию»
18.05 Туймаада тунал ыһааба
18.35 «Консультации для абитуриентов». Английский язык
18.55 «Лена-ТВ»
19.25 Тон
Канал «Россия»
20.00 Вести
20.45 «Аншлаг» и К
21.50 Комедия «Ас»
23.35 Фильм «В городе Сочи темные ночи»
01.55 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1»
3-я программа
Канал «Россия»
17.00 «Я говорю за всю среду...»
18.05 Моя семья
19.05 «Два рояля»

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 2 ИЮЛЯ

ОРТ

08.00 Новости
08.10 «Служу России!»
08.50 «Дисней-клуб»: «Аладдин»
09.20 Утренняя звезда
10.10 «Непутевые заметки»
10.30 Пока все дома
11.05 Комедия «Альф»
11.35 Здоровье
12.05 Фильм «Случай с Польниным»
14.15 Клуб путешественников
15.00 Новости
15.10 Сериал «Горец»
15.55 «Возможно все!»
16.15 «Дисней-клуб»: «101 далматинец»
16.45 «Дисней-клуб»: «Новые приключения Винни-Пуха»
17.10 «Серебряный шар»
18.00 Новости (с сурдопереводом)
18.15 «Смехопанорама»
18.50 «Ералаш»
19.00 Погода
19.05 Фильм «Копи царя Соломона»
21.00 Авторская программа Сергея Доренко
21.55 Фильм «Командир корабля»
23.30 «Время футбола»: ЕВРО-2000
00.00 Фильм «Любовники Марии»

РТР

Канал «Россия»
08.00 «Папа, мама, я - спортивная семья»
08.55 «Служу Отечеству!»
09.20 «Устами младенца»
09.55 «Доброе утро, страна!»
10.30 «Аншлаг» и К
Якутск
11.00 II Спортивные игры народов Республики Саха (г.Покровск)
Канал «Россия»
12.40 Мультфильмы
13.00 Вести
13.20 Парламентский квартал
14.10 Новая «Старая квартира»
14.55 Диалоги о животных
15.50 Фильм «Крейзи»
16.15 Боевик «Доспехи Бога»
Якутск
18.00 Программа передач
18.05 «Алгыс тустаниитэ»
19.05 «Консультации для абитуриентов»
19.25 Видеозарисовка
19.40 МТК
Канал «Россия»
20.00 Зеркало
20.55 Фильм «На Иртыше»
21.55 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1»
00.00 Драма «Палач»
02.50 Реальное кино
03.15 Фильм «Счастье»
3-я программа
Канал «Россия»
11.00 «Аншлаг»
11.30 «Городок»
12.00 Русское лото
18.00 «Международная панорама» с Александром Гурновым
18.35 Мелодрама «Фара»

ИДЬУО

НИРБЭ-ТААРБА БЫҔЫЛАДНАР

Бэс ыйын 14 к. түүн оройун сағана Октябрьскай уул. 45-нин таһыгар 1972 с. төрүөх С. В. Бочкарев куулга 4 кг ыйааһынаах үүнээйиттэн онгоһуллубут мөкү сыттаах вестеволаах тутулуна.

лиэһин таһыгар хаалларбыт «Урал» велосипеда халлааннаан көппүт. Эмиэ ити күн Нам с. «Аян» ООО гараһын утары ВАЗ-2106 №-рэ 776 массына түнгүһиннэ.

ЧЕМПИОННАР ЫАЛДЫТТАА-ТЫЛАР

Бэс ыйын 13 күнүгэр Дьокуускайга норуоттар икки ардыларынаагы турнирга кэлэн күрөхтөспит москвич, дуобакка Аан дойдун чемпиона, гроссмейстер Александр Шварцман уонна нуучча дуобатыгар Россия чемпиона, гроссмейстер Муродолла Амрилоев биһиги улууспутугар ыалдыттаатылар.

Спорт — тулуур, спорт — дьулуур

ев 1 Хомустаахха эмиэ 20-тэн тахса киһиэхэ сеанс биэрдэ. Чемпионы кытта П. Охлопков (Хомустаах), Г. Яковлев (Партизан) тэнгэстилэр.

ХАМАҔАТТАЛАР БАСТААТЫЛАР

Улуу Кыайыы 55 сыллаах үбүлүйүнэй ыйааһын көрсө улууска международнай дуобакка нэһиликтэр хамаанданан күрөхтөһиилэрэ быйыл аан бастаан тэрилиннэ.

ков, Е. Леонтьев, Р. Захарова састааптаах Хамаҕатта хамаандата ылла. Кинилэр 9,5 очколаахтар. Иккис миэстэни улуус ветераннарын (Н. Баишев, М. Пестеров, Р. Егорова) хамаандата 9 очколанан ылла.

ТУРИЗМ КҮНЭ — КҮҮТҮҮЛЭЭХ КҮН

Сылын аайы ытыгылар туризм күнэ — оскуола улахан күүтүүлээх кэм. 5 — 11 кылаастар бары, учууталларынаан тахсан, көгүл хамсанан-имсэнэн, күлүн-үөрөн, сыһынанан, бу күнү атаараллар.

МУЗЕЙБЫТ 10 СЫЛА

Нэһилиэк историятын музейа тэриллэбитэ 10 сылын туола. Бу бэлиэ түгэни «Сайдыы» оҕо айымньытын дьиэтин коллектива бэлиэтээн, музейы бастакы тэрийээччилэри, кини үлэтигэр көмөлөһөр, араас экспонаттары бэлэхтээбит дьону-сэргэни түмтэ.

Быйылгы туризм күнэ арыый тэйиччи, сонун сиргэ — быраан үрдүгэр, карьерга ытыгылына. Карьер киэн-куон, ким олох үөһэ, ким олох кумааха балааккаларын, түһүлгэлэрин киэргэтэн, олохторун онгостубуттар, миньигэс күөһү буһарыммыттар.

Бу саала тэриллиитин хас да сыл баа санаа онгостубут уонна олоххо кириитигэр сүүрбүт-көппүт киһи — уруһуй уонна черчение учуутала Людмила Николаевна Степанова. Онон бүгүн үөрүүтэ улахан, көмөлөспүт, өйөөбүт дьонугар, чуолаан «Сайдыы» оҕо айымньытын дьиэтин директору А. Н. Винокуроваҕа, методиһыгар А. К. Федороваҕа, музей директору Н. В. Константиноваҕа махтала мунгура суох, быланнара элбэх.

Учууталлар хамаандалара эмиэ кытынна. Тыгааһынаах күрэх түмүгэр кыраларга 6 кылаас, улахаттарга 11 «б» кылаас кыайылааһынан таһыстылар. 11 «б» кылаас коллектива хаһыс да сылын бастыыр, кинилэр ортолоругар 1997, 1998 сыллар «Бастың туристара» Люда Иванова, Петя Ядреев, туризм куруһуогар элбэх сыл дьарыктаммыт Шура Иванова, Миша Новгородов, Валентин Данилов бааллар.

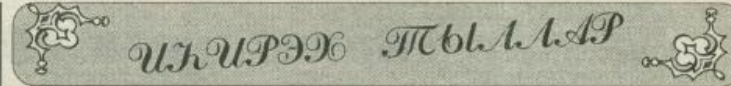
БИЛЭЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Продается частный дом в Дадаре с газом, с телефоном, баня, душ, с постройками, огород. Конт. тел. 22-3-73. Продается картофелесажалка (навесная), фреза, культиватор, ДТ-мотор А-41 (рабочий), блок А-41. Обр. по тел. 21-1-97 Максим.

7 кылаас үөрэнээччигэ Мотя Пестрякова үчүгэй ситиһиилэрин иһин «Сыл бастың туриһын» аатын ылла. «Горизонт» куруһуок салайааччыта А. Е. Винокуров бэйэтэ эмиэ ситиһиилэрдээх бу дылы түмүктээтэ. Айылда харыстабылын уонна экология министрствота киһиэхэ харчынан грант анаата уонна үрүн көмүс мэтээли-

РЕДАКТОР ОННУГАР И.Е. СИВЦЕВ ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретарият) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуроллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистрацияламмыт нүөмэрэ — Я 0085. Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтигин, дьэбит аадырыһын чопчу ыйың. Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэдьи биир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1. E-mail: editor62@sakha.ru

Күндү дөврөбүтун МИХАИЛ ФЕДОРОВИЧ КУГДАНОВЫ 60 сааскын туолар олоғун биір бэлиэ түгэнинэн истигник эвэрдэлиибит. 30-тан тахса сыллааҕыта университетка үөрэммит кэмнэртэн күн бүгүнүгэр дылы арахсыпакка дөврөдөһөн, хардарыта өйөһөн олох көнө суолун тутуһан кэлдибит.

Таптаһаах кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин, ытыктыыр күтүөспүтүн КУГДАНОВ МИХАИЛ ФЕДОРОВИЧЫ 60 сааскын томточчу туолбукунан истигник эвэрдэлиибит.

Күндүтүк саныыр төрөспүттэрибитин, сайаҕас санаалаах эбэбитин МАРИЯ ПАВЛОВНА, эһэбитин АФАНАСИЙ НИКОЛАЕВИЧ ПЕТРОВТАРЫ ыал буолан аал уоту оттуан олорбуктук 50 сылынан — кыһыл көмүс сыбаайбаһытын истигник эвэрдэлиибит!

Сердечно поздравляем НОВГОРОВОДУ ОЛЬГУ АФАНАСЬЕВНУ с 50-летним юбилеем! Желаям крепкого здоровья, счастья, бодрости. И что еще пожелать тебе мы можем, На твой прекрасный юбилей? От всей души тебе желаем Остаться навсегда такой, Такой, какой тебя мы знаем. Хорошей, доброй и простой.

БИЛЭЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Языковой центр ЯГУ при факультете иностранных языков приглашает абитуриентов на краткосрочные подготовительные курсы по языкам (английский, немецкий, французский, русский, якутский).

Table with multiple columns containing various advertisements for language courses, real estate, and other services. Includes contact information for 'Языковой центр ЯГУ' and 'Дирекция языкового центра'.

Талылына уонна таңылына «Энсиэли» хаһыат редакционнай-издательской систематыгар. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис. Индекс — 54889. Тиража — 2418. Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч, 23.06.2000 Сакааһын №-рэ — 70